

Правове регулювання ринку зерна в Україні

студентки 3 групи, 4 курсу
спец. “Правознавство”

Шевченко Марини Анатоліївни

Нормативно – правова база:

1. ЗУ “Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції” від 14 січня 2000 р.;
2. ЗУ "Про зерно та ринок зерна в Україні" № 37-IV від 4 липня 2002 р.;
3. ЗУ “Про насіння і садивний матеріал” від 26.12.2002 р.;
4. ЗУ "Про сертифіковані товарні склади та прості і подвійні складські свідоцтва" від 23 грудня 2004 р.;
5. Указ Президента України від 29 червня 2000 р. № 832/2000 “Про невідкладні заходи щодо стимулювання виробництва та розвитку ринку зерна”;

6. Постанова Кабінету Міністрів України "Про забезпечення сертифікації зернових складів на відповідність послуг із зберігання зерна та продуктів його переробки, запровадження складських документів на зерно" від 11 квітня 2003 р. № 510;
7. Постанова Кабінету Міністрів України "Про порядок видачі сертифіката якості зерна та продуктів його переробки" від 23.07.2009 р. №848;
8. Порядок формування, зберігання та використання державного резервного насіннєвого фонду, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 977;
9. Порядок декларування зерна суб'єктами його зберігання зерна затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р.;

10. Порядок проведення розрахунків за зберігання заставного зерна, що перейшло у власність держави, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2003 р. № 164;
11. Наказ Міністерства аграрної політики України "Про організацію проведення сертифікації послуг зернових складів із зберігання зерна та продуктів його переробки" від 20 липня 2004 р. № 258;
12. Наказ Міністерства аграрної політики України "Про затвердження Технічного регламенту зернового складу" від 15 червня 2004 р. № 228;
13. Національний стандарт на пшеницю ДСТУ 3768:2009 «Пшениця. Технічні умови» від 1 липня 2009 р. (за ним пшениця розподіляється на шість класів і дві групи);

Державне регулювання ринку зерна - це сукупність правових, економічних та організаційних заходів, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможного виробництва зерна для задоволення внутрішніх потреб держави та нарощування зернового експортного потенціалу

Основними засадами державної політики щодо регулювання ринку зерна є:

надання пріоритетної бюджетної, кредитної та інвестиційної підтримки суб'єктам здійснення режиму заставних закупівель зерна та суб'єктам державної аграрної інтервенції;

забезпечення внутрішніх потреб держави у продовольчому, насінневому, фуражному, технічному зерні та заходів щодо нарощування його експорту;

встановлення розміру суми бюджетної позики, розрахованої виходячи з розміру встановленої мінімальної закупівельної ціни;

контроль якості зерна та його зберігання;

гарантування сільськогосподарським товаровиробникам права вільного вибору використання зерна та ціни його реалізації; недопущення обмежень у пересуванні зерна та продуктів його переробки;

розвиток мережі обслуговуючих зерновий ринок кооперативних формувань;

впровадження сучасних ресурсозберігаючих технологій у виробництві, зберіганні та переробці зерна;

Ринок зерна - це система товарно-грошових відносин, що виникають між його суб'єктами в процесі виробництва, зберігання, торгівлі та використання зерна на засадах вільної конкуренції, вільного вибору напрямів реалізації зерна та визначення цін, а також державного контролю за його якістю та зберіганням

внутрішній

зовнішній

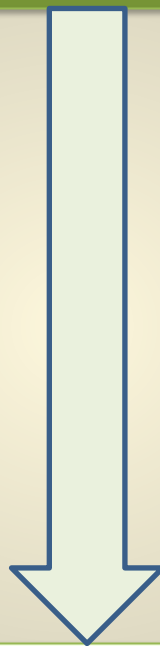
Зерном є плоди зернових, зернобобових та олійних культур, які використовуються для харчових, насінневих, кормових та технічних цілей

Продовольчим є зерно, що використовується для переробки та виготовлення харчових продуктів

Зерно технічного призначення - це зерно, що призначене для промислової переробки на інші продукти (спирт, крохмаль, медичні препарати тощо)

До *фуражного* належить зерно групи фуражних та інших зернових культур, призначене для годівлі худоби та птиці у вигляді комбікормів, дерті тощо.

Зернові ресурси України складаються із:

зерна державного
продовольчого резерву;

власних ресурсів зерна
суб'єктів ринку;

регіональних ресурсів
зерна;

зерна державного
резервного насінневого
фонду.

**Суб'єкти виробництва
зерна:**

Сільськогосподарські
підприємства,
фермерські господарства,
особисті господарства

Суб'єкти зберігання зерна:

Елеватори,
хлібоприймальні,
хлібні бази,
борошномельні та
комбикормові підприємства

**Суб'єкти державного
регулювання ринку:**

Аграрний фонд,
Аграрна біржа,
інші суб'єкти державних
заставних закупівель зерна

СУБ'ЄКТИ РИНОК ЗЕРНА

**Суб'єкти
організації
торгівлі:**

Біржи, оптові ринки,
міські та сільські
ринки, магазини
роздрібною торгівлі,
фірмові магазини
с.-г. та переробних

**Суб'єкти фінансово-
розрахункового
обслуговування:**

Банки, кредитні
співки, розрахунково-
клірингові установи,
Фонд аграрних
страхових суб'єктів

**Суб'єкти
транспортно-
логістичної системи:**

Залізничний,
автомобільний,
водний,
повітряний транспорт

**Інші суб'єкти
господарювання,
які діють на ринку
зерна, в тому числі:**

Інформаційно-
аналитичні,
консультаційні

Декларування зерна - діяльність суб'єктів зберігання зерна щодо визначення обсягів зерна, що знаходиться на зберіганні чи зберігається у власних або орендованих зерноскладах.

Декларації подаються щомісяця:

зерновими складами - щодо обсягів зерна державного продовольчого резерву, державного резервного насіннєвого фонду, іншого зерна, що знаходиться на зберіганні (крім зерна, закладеного до державного матеріального резерву);

суб'єктами виробництва зерна - щодо обсягів власного зерна, що зберігається ними у власних або орендованих зерноскладах;

Зерно підлягає зберіганню у
зернових складах

Сертифікований товарний склад - товарний склад, який отримав сертифікат про відповідність надання послуг із зберігання, що дає право видавати прості і подвійні складські свідоцтва на окремі групи товарів, зазначені в сертифікаті про відповідність надання послуг із зберігання.

Зерновий склад на підтвердження прийняття зерна видає один
із
таких документів:

подвійне складське свідоцтво
(складається з двох частин -
складського свідоцтва та
заставного свідоцтва (варанта))

просте складське свідоцтво
(видається на пред'явника);

складська квитанція (видається
для підтвердження прийняття
зерна товарним складом).

Гарантійний фонд є юридичною особою, має відокремлене майно, що є об'єктом права державної власності.

Основними функціями Гарантійного фонду є:

- здійснення організаційних заходів з метою відшкодування вартості зерна володільцям складських документів на зерно;
- забезпечення накопичення фінансових ресурсів, призначених для відшкодування володільцям складських документів на зерно вартості зерна;
- здійснення організаційних заходів з оцінки вартості зерна володільців складських документів на зерно;
- перевірка діяльності зернових складів - учасників (тимчасових учасників) Гарантійного фонду;
- перевірка правильності обрахування та сплати зерновими складами - учасниками (тимчасовими учасниками) Гарантійного фонду внесків до Гарантійного фонду.

Експорт та імпорт зерна в Україні здійснюється Державним агентом із забезпечення експорту та імпорту зерна і продуктів його переробки за міжнародними договорами.

Державний агент
визначається Кабінетом
Міністрів України на
конкурсних засадах.

Фінансування експорту та
імпорту зерна і продуктів
його
переробки за
міжнародними договорами
здійснюється за рахунок
*коштів державного
бюджету.*

Експорт та імпорт зерна в Україні здійснюється на підставі *квотування* – це обмеження в кількісному чи вартісному вираженні обсягу продукції, яку дозволено ввозити до країни чи вивозити з країни за певний період.

Загальний обсяг безмитних квот відкритих на 2016 рік у рамках автономних торгових преференцій ЄС, наданих Україні, на пшеницю, ячмінь і кукурудзу становить 0,699 млн т.

В даний час квоти видані на зернові сумарним об'ємом, 1,544 млн. т, тобто використання квоти становить 43,71%